

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(3)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 412 sahifa,
16-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Raqamli savodxonlikni rivojlantirishda sun'iy intellekt vositalarining pedagogik va metodologik imkoniyatlari.....	10
<i>Shermanova Feruza Djumaboyevna</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarining o'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosarlarining boshqaruv madaniyati	15
<i>Xurramov Anvar Vafqulovich</i>	
5–7 yoshli bolalar jismoniy rivojlanishida futbol o'yin elementlarining pedagogik ahamiyati	19
<i>Olim Ziyoyev Toshpulatovich</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirish usullari.....	23
<i>Ashirov Abdirashid Ravshanovich, G'ulomova Durdona Shovkat qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish metodikasi	26
<i>Ashirov Abdirashid Ravshanovich, Olimjonova Humora</i>	
Algebra va funksiya: SAT matematikasining asosi	30
<i>Abdullayev G'ayratjon Mutalipovich</i>	
Psixologik savodxonlikning psixologik xizmat samaradorligini ta'minlashdagi nazariy va amaliy asoslari	34
<i>Fayzullayev Mirzaodil Mirzamurodovich</i>	
Zamonaviy ta'lim jarayonida talabalarda pedagogik odobni rivojlantirish muammosi	40
<i>Fayzullayeva Feruza Aktamjon qizi</i>	
Yosh oilalarning mustahkamligiga zamonaviy axborot vositalaridan foydalanishning ta'siri	44
<i>Kushakova Nargiza Islambaevna</i>	
Strategic Educational Management: Methods for Improving Teaching and Learning Outcomes	47
<i>Majitova Munisa Oybek qizi</i>	
Talabalarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	51
<i>Normurodova Qunduz Tursun qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish mexanizmlarini takomillashtirish	54
<i>Nurmaxmatov Lutfulla Abduxomid o'g'li</i>	
Savod o'rgatish davrida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish metodikasi	58
<i>Po'latova Sitora Olimjonovna</i>	
Yosh sportchilarni tarbiyalash va huquqiy himoya qilishning pedagogik mexanizmlari	62
<i>Rahmonov Amirshoh Abdumuxtorovich</i>	
Bo'lajak kimyo o'qituvchisining metodik tayyorgarligini takomillashtirish.....	66
<i>Shomurotova Sh. X.</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida lingvistik kompetensiyani rivojlantirishning metodika asoslari	70
<i>Shukurova Zarina Mirobid qizi, Mambetova Lobar Mirzavali qizi</i>	
Raqamli savodxonlikni rivojlantirishda sun'iy intellekt vositalarining pedagogik va metodologik imkoniyatlari.....	73
<i>Shermanova Feruza Djumaboyevna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning ijtimoiy-emotsional kompetentligini rivojlantirishda art-pedagogik texnologiyalar .	77
<i>Suvanova Kamola Raimqul qizi</i>	
O'quvchilarning mustaqil fikrlash samaradorligini oshirishda muammoli ta'lim texnologiyasining o'rni.....	81
<i>Zikriyoyeva Feruza Sadullo qizi</i>	
Обучение основам ультразвуковой диагностики с использованием метода “Каждый учит каждого” ...	85
<i>Набиев Абдулло Абдувохидович</i>	
To'lepbergen Qayipbergenov asarlarida komil insonni tarbiyalash masalalari	88
<i>Xabibnazarova Saiyra Baxitbayevna</i>	

Alisher Navoiyning "Hayrat ul-abror" asari orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'naviy fazilatlarini shakllantirish	91
Karamatova Dilfuza Sadinovna, Mahmudova Niginabonu Mizrof qizi	
Ekologik muammoli vaziyatlar orqali kimyo fanida kreativ tafakkurni rivojlantirish metodikasi	96
Ibodullayeva M. I., Dinnazarova F. S.	
Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida masofaviy ta'limni tashkil etish metodikasi	101
Saydullayev Zafar Erkinovich	
Talabalarni milliy hunarmandchilik vositasida samogen tarbiyalashda tarixiylik tamoyili	104
Allanov Shuxrat Qilichovich	
"Harry Potter" asarining o'zbekcha tarjimasida stilistik vositalarni qayta yaratish masalalari	108
Fayziyev Baxodir Baxshilloevich	
Maktabgacha ta'limda bolalar nutqini o'stirishning integratsiyalashgan texnologiyalaridan foydalanish	112
Imamova Nilufar Zabiylulla qizi, Nurmatova Gulchexra Baxadirovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida lingvistik kompetensiyani rivojlantirishning metodik asoslari	116
Shukurova Zarina Mirobid qizi, Mambetova Lobar Mirzavali qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalash	119
Eshonqulova Ma'suda Habibovna	
Yosh oilalarda nikoh barqarorligini ta'minlovchi psixologik omillar	123
Islomova Ozoda Isomiddin qizi	
Aqliy rivojlanishida orqada qolgan bolalarni inklyuziv ta'limda o'qitish metodologiyasi	127
Abdullayeva Maftuna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida xavfsiz psixologik muhit yaratishning pedagogik ahamiyati	131
Turayeva Gulchexra Urayimovna, Ziyaeva Umida Xolmat qizi	
STEAM asosida kollaborativ ta'lim muhitida metakompetensiyalarni rivojlantirish	135
Axmadova Malika	
Yosh sportchilarni sportga yo'naltirish va sportchilarni tanlash muammolari (futbol sport turi misolida)	139
Xotamov Jaloliddin Xusniddin o'g'li	
Biologiyada amaliy tajribalar o'tkazishning zamonaviy virtual yechimlari	143
Mirzayeva Nodira Abduxamidovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik madaniyatni shakllantirishning ahamiyati	146
D. P. Xodiyeva, M. Sh. To'rayeva	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativlikni shakllantirish metodikasi (texnologiya darslari misolida)	150
Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Jurayeva Ozoda Ortiq qizi	
Boshlang'ich sinflarda matematika fanini o'rgatishda raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish	154
G'. Yu. Eshmirzayev	
O'quvchilarning ilmiy tafakkurini rivojlantirishda kimyo ta'limining o'rni va o'ziga xos jihatlari	157
Kamolova Nargiza Ibragimovna	
Bilingvizm (ikki tillilik) sharoitida o'quvchilarning nutq madaniyatini rivojlantirishning pedagogik asoslari	161
Mapruza Embergenova	
Zamonaviy jamiyatda gender sotsializatsiyasi va psixologik jins xususiyatlari: maskulinlik, femininlik va androginlikning empirik tahlili	167
Nasrullayeva Asolat Abdumalik qizi	
Bo'lajak muhandislarda chiziqli tenglamalar sistemalari va ularning amaliy tatbiqlarini o'qitish haqida	171
Qushmurotov Umurbek Ibadillayevich	
Bo'lajak tibbiyot xodimlarining xorijiy til kompetensiyasini rivojlantirish bo'yicha tajriba-sinov ishlari natijalari	177
Raximova Nigora Atakulovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ko'p ma'noli so'zlar ustida ishlash orqali nutqiy qobiliyatini rivojlantirish ..	180
Xo'jayeva Durdonaxon Maqsud qizi, Rustamova Zulfiya Xolmirzayevna	
Pul qadriyatining o'smirlik davrida shakllanishiga ta'sir etuvchi milliy, ijtimoiy va psixologik omillar: iqtisodiy ijtimoiylashuvning psixodinamik yondashuvda tahlili	184
Xolmuratova Mahbuba Maxmudovna	

O'smirlarda koping xulq-atvor shakllanishida ota-ona va farzand o'rtasidagi munosabatlarning psixologik xususiyatlari	189
<i>Yarmatova Sanobar Jo'rayevna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida talabalarning matematik kompetensiyalarini rivojlantirishda interfaol metodlar	193
<i>Norquvatova Diyora Davron qizi</i>	
Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari	197
<i>Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna</i>	
Системно-функциональное моделирование и эмпирический анализ нравственно-волевой детерминации в профессиональной деятельности военнослужащих	201
<i>Зохилов Нодирбек Улугбекович</i>	
Kimyo fanini o'qitishda muommali ta'lim metodining o'рни va amaliy ahamiyati	205
<i>Kultayev Kuzibay Kazakbayevich</i>	
Rolli o'yinlar asosida maktabgacha yoshdagi bolalarni erta kasbga yo'naltirishning pedagogik shart-sharoitlari	209
<i>Niginabonu Fayzullayeva</i>	
Boshlang'ich sinflarda PIRLS va TIMSS talablariga mos ta'lim texnologiyalarini qo'llashning didaktik asoslari	214
<i>Qurbonova Maxtuma Fazliddinovna, Mamedova Maxfuza Erkinovna, Omonova Gulandom Davlatovna</i>	
Raqamli texnologiyalar vositasida virtual laboratoriyalarni o'qitish	219
<i>Tilovova Turdixol Baratovna</i>	
Hosila va uning tadbirlarini o'rgatishda zamonaviy yondashuvlar	222
<i>Absamatov Zuxriddin Axmad o'g'li</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining diskursiv kompetensiyasini shakllantirish texnologiyalarini amaliyotda qo'llash usullari	228
<i>Dauletnazarova Ainura Kayirbaevna</i>	
O'quvchilar o'rtasida bullingni oldini olish va pedagogik-psixologik omillarni bartaraf etish yo'llari	233
<i>U. A. Alibayeva</i>	
Yosh avlodning milliy tarbiyasini shakllantirishda xalq pedagogikasining pedagogik-psixologik mexanizmlari	236
<i>O. K. Kadambayeva</i>	
Bo'lajak logopedlar rinolaliyani og'ir nutq nuqsoni sifatida o'rganishda qo'llaniladigan topshiriqlarning ahamiyati	240
<i>Achilova Sevara Djasirkulovna</i>	
Tarjima mashqlari orqali nemis tili (DaF) darsida kommunikativ kompetensiyani shakllantirish	243
<i>Musayeva Guzal Ne'matillayevna</i>	
O'tkir Rahmat she'rlari lingvopoetikasi	247
<i>Xoldarova Gulchehra Tajibayevna</i>	
Проблемы и тенденции развития грамматики русского языка	250
<i>Юлдашев Баходир Бекмуратович</i>	
O'smir taekvondochilarning qo'l-oyoq kuchining an'anaviy mashg'ulotlar davomida o'sish sur'ati	253
<i>A. X. Norov</i>	
Инновационные педагогические технологии в преподавании русского языка и проблемы повышения качества подготовки кадров	259
<i>Адилова Солияхон</i>	
Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining qobiliyatlari va imkoniyatlarini rivojlantirish	263
<i>Muminjonova Muhayyo G'ulomovna</i>	
Nutqning ijtimoiy-psixologik va lingvistik xususiyatlari	268
<i>Sh. I. Nurmatova, G. B. Xujamova</i>	
Boshlang'ich sinflarda kreativ ta'lim muhitini shakllantirish va o'quv materiallarining ahamiyati	271
<i>Abdullayeva Uljalg'as Tulegen qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida shaxsiy pedagogik kompetensiyani aniqlash metodologiyasi	274
<i>D. O'. Yo'ldosheva, J. A. Jovlijev</i>	

Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarga badiiy adabiyot vositasida ijtimoiy xulq madaniyati bilan tanishtirishning ahamiyati.....	278
<i>Daminova Shoxista Farxodovna</i>	
Using the Method of Mnemonics in Teaching English Idioms: Enhancing Retention and Comprehension in EFL Learners	281
<i>Dusmamadova Gulsum Shukhratovna</i>	
Sun'iy intellekt asosida shaxsiylashtirilgan matematika ta'limining o'quvchilar natijalariga ta'siri	284
<i>Jurayeva Gulshanoy Turdiyevna</i>	
Talabalarda sanogen tafakkurni rivojlantirishda axborot oqimlarining ijobiy ta'sirlari.....	288
<i>Karimova Umida Alijon qizi</i>	
Viruslar replikasiyasining molekulyar asoslari va uni o'qitishda "Case-study" metodining samaradorligi.....	293
<i>O'. E. Xo'janazarov, B. B. Ishmo'minov, M. Fayzieva, M. Xayitmuratova</i>	
Psixodiagnostik metodikalar asosida talabalarning xarakter aksentuatsiyasining gender farqlarini o'rganish	298
<i>Sh. Allanazarova, R. Janabaeva</i>	
"Muhofazaga olingan hududlar" modulidan talabalarning bilimni nazorat qilishga mo'ljallangan nostandart testlardan foydalanish metodikasi	301
<i>Saidmuratov Shoxid Xusanovich, Ishmo'minov Bobur Botir o'g'li, Abduvohidova Madina Ilhomjon qizi, Matkomilova Feruza Xasan qizi</i>	
Ergonomik yondashuv asosida registrator ofisi ish jarayonlarini modellashtirish va takomillashtirish	307
<i>To'xtamurodov Azizbek Azimjon o'g'li</i>	
Sport turlarini tasniflash va sport mashg'ulotlarini kompleks monitoring qilishning ilmiy-metodologik asoslari	311
<i>Ilhomjon Axmedovich Tursunaliyev</i>	
Понятие академической грамотности в современной педагогике и лингводидактике	315
<i>Худжамова Хуснора Диёр кизи</i>	
Innovatsion ta'lim texnologiyalari vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual qobiliyatini shakllantirish ijtimoiy muammo sifatida.....	318
<i>Altibayeva Gulbaxor Majitovna</i>	
Ethnolinguistic Aspects of Ecological Ethics: Conceptualizing "Nature" in English and Uzbek Phraseological Systems	325
<i>Zubaydullayeva Zarina</i>	
Matematik mantiq asosida oliy ta'lim talabalari uchun mantiqiy tafakkurni rivojlantirishning bosqichli-integrativ metodikasini takomillashtirish	329
<i>Zaxiriddinova Shahlo Zahiriddin qizi</i>	
Parataekvondochilar-ning musobaqa oldi tayyorgarligi: ilmiy-asoslangan yondashuv va samaradorlik tahlili	334
<i>Abdufattoyev Abrorjon Abduraxmon o'g'li</i>	
Developing Functional Literacy Through Combined Interactive Strategies in Secondary School.....	337
<i>Matkarimova Nurjamal Sultamurat qizi</i>	
Bolaning ijtimoiylashuvida ertaklarning tutgan o'rni va ahamiyati.....	343
<i>Ergasheva Mastura Isaqul qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim tizimida ekologik tarbiyani amalga oshirishning pedagogik shart-sharoitlari.....	347
<i>Abdimovna Muhayyo Samadullayevna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy pedagogik faoliyatga tayyorlash.....	352
<i>Anorjonova Komila Xayyom qizi</i>	
Dual ta'lim tizimida Germaniya tajribasi.....	356
<i>Davlatov Keldiyor Davlatovich</i>	
Talabalarning mustaqil ta'limni nazariy asoslari, tasniflari va o'qitish metodlari.....	359
<i>Jumayev Ruzokul Xoliqulovich</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida zamonaviy pedagogik boshqaruv tizimi.....	364
<i>Jurayeva Shalola Dehqonboyevna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

O'zbekiston sharoitida gospital pedagogikaning rivojida o'zbek va rus tillarining o'rni va ahamiyati	369
Munira Khodjakhanova	
Zamonaviy ilg'or xorijiy tajribalar asosida hasharotlar mavzusini o'qitishda kreativ usullarni qo'llashning immersiv imkoniyatlari	372
Raxmatova Salima Togaymuradovna	
O'zbekiston janubiy hududlarida brokkoli yetishtirishda agrotexnik tadbirlarni optimallashtirish metodikasi. 377	
Salomov Boxodir Salomovich	
O'quvchi yoshlarda iqtisodiy bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	382
Shoimova Gulxayo Sherzod qizi	
Matematika va musiqa uyg'unligi orqali o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish.....	387
Umarova Munajatxon Xolmuxamedovna	
Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fani o'qituvchilarini tayyorlashning nazariyasi va metodikasi...	391
Uzoqov Akram Avazovich	
Noqonuniy xatti-harakatlarning kelib chiqishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-pisixologik va pedagogik omillar.....	394
Xolliqov Allamurod Abdijabbor o'g'li	
Training Future Speech Therapists to Address Sensory Discrimination Disorders in Preschool Children....	399
Xudayarova Dilnoza Mirvali kizi	
6-sinf adabiyot fanidan Abay va Avaz O'tar ijodini o'rganish darslarida o'quvchilarning adabiy-nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirish	402
Yuldasheva Noila Ravshan qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarning o'quv-bilish faoliyatini loyihalash kompetentligini rivojlantirish muammosi: nazariy tahlil va yondashuvlar	406
Ziyodova Zarina Qodir qizi	

CHAQIRUVGA QADAR BOSHLANG'ICH TAYYORGARLIK FANI O'QITUVCHILARINI TAYYORLASHNING NAZARIYASI VA METODIKASI

Uzoqov Akram Avazovich

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti
 Harbiy tayyorgarlik o'quv markazi boshlig'i polkovnik,
 Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasida chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik (ChQBT) fani o'qituvchilarini tayyorlashning nazariy asoslari va metodik yondashuvlari tahlil qilinadi. Mavzuning dolzarbligi yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, harbiy xizmatga tayyorlash va Qurolli Kuchlar kadrlarini sifatli tayyorlash talablari bilan bog'liq. Maqolada huquqiy-me'yoriy hujjatlar, oliy ta'lim muassasalaridagi harbiy fakultetlar tajribasi, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va malaka oshirish tizimi ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: vatanparvarlik, kompetensiya, metodik ko'nikma, texnologiya, harbiy ish asoslari, virtual ta'lim.

Abstract: This article analyzes the theoretical foundations and methodological approaches to training primary pre-conscription training teachers in the Republic of Uzbekistan. The relevance of the topic is linked to the requirements of patriotic education for youth, preparation for military service, and the high-quality training of Armed Forces personnel. The article examines regulatory legal documents, the experience of military faculties in higher education institutions, modern pedagogical technologies, and the professional development system.

Key words: patriotism, competence, methodological skills, technologies, fundamentals of military affairs, virtual education.

Аннотация: В данной статье анализируются теоретические основы и методические подходы к подготовке учителей начальной допризывной подготовки (НДП) в Республике Узбекистан. Актуальность темы связана с требованиями патриотического воспитания молодежи, подготовки к военной службе и качественной подготовки кадров Вооруженных Сил. В статье рассматриваются нормативно-правовые документы, опыт военных факультетов в высших учебных заведениях, современные педагогические технологии и система повышения квалификации.

Ключевые слова: патриотизм, компетенция, методические навыки, технология, основы военного дела, виртуальное образование.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasining mustaqillik yillarida ta'lim-tarbiya tizimida yoshlarni Vatan himoyasiga tayyorlash masalasi davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biriga aylandi. O'zbekiston Respublikasining "Umumiy harbiy majburiyat va harbiy xizmat to'g'risida"gi Qonunning 13-moddasiga muvofiq, chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fani umumiy o'rta, o'rta maxsus va boshlang'ich professional ta'lim muassasalarida majburiy fan sifatida o'qitiladi. Bu fan yoshlarni nafaqat jismoniy va ruhiy jihatdan, balki vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, fuqaro muhofazasi, tibbiy bilim asoslari, harbiy ish asoslari va otish tayyorgarligi bo'yicha ko'nikmalar shakllantirishga qaratilgan.

Maqolaning maqsadi – ChQBT fani o'qituvchilarini tayyorlashning nazariy asoslarini ochib berish va metodik tavsiyalar ishlab chiqishdir.

Belgilangan vazifa: huquqiy-me'yoriy bazani tahlil qilish, chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik tizimini ko'rib chiqish, zamonaviy metodikalarni baholash va takomillashtirish yo'llarini taklif etish.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik (ChQBT) fani o'qituvchilarini tayyorlashning nazariyasi va metodikasi sohasidagi ilmiy tadqiqotlar O'zbekiston Respublikasining ta'lim tizimida harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi va yoshlarni mudofaa ishlariga tayyorlashning dolzarbligi bilan bog'liq holda rivojlanmoqda. Ushbu mavzu bo'yicha adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, mavjud ishlar asosan ChQBT fanining maqsad va vazifalarini, o'quv-moddiy bazasini mustahkamlashni hamda o'qituvchilarning malakasini oshirish tizimini yoritishga qaratilgan bo'lib, o'qituvchilarni tayyorlashning nazariy-metodik asoslarini chuqur tahlil qilish masalasi yetarli darajada yoritilmagan.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 08.11.2023-yilda tasdiqlangan 591-sonli qarori ChQBT fanining o'quv-moddiy bazasini 2024-2028- yillarda mustahkamlash dasturini tasdiqlagan bo'lib, yangi o'quv dasturi va darsliklar ishlab chiqishni belgilaydi. Bu hujjat o'qituvchilar malakasini oshirish va qayta tayyorlash tizimini harbiy ta'lim fakultetlarida amalga oshirishni nazarda tutadi, ammo nazariy-metodik tayyorgarlikning ilmiy asoslarini chuqur ochib bermaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, mavjud tadqiqotlar Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fanining amaliy tashkil etilishi, malaka oshirish tizimi va ayrim innovatsion usullarga e'tibor qaratgan, ammo o'qituvchilarni tayyorlashning nazariy asoslari (pedagogik model, kompetentsiya tizimi) va metodikasi (integratsiyalashgan o'quv jarayoni, monitoring) yetarli darajada ishlab chiqilmagan. Ushbu maqola ana shu bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan bo'lib, bo'lajak o'qituvchilarning nazariy-metodik tayyorgarligini takomillashtirishning yangi yondashuvlarini taklif etadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik o'qituvchilarini tayyorlash harbiy pedagogika, didaktika va psixologiyaning zamonaviy yutuqlariga asoslanadi. Nazariy asos sifatida quyida keltirilgan tamoyillar muhim ahamiyatga ega. Ular orasida quyidagilar ajralib turadi:

1. **Kompetensiyaviy yondashuv** – o'qituvchi nafaqat bilim egasi, balki amaliy ko'nikmalar (otish, saf tayyorgarligi, fuqaro muhofazasi), axloqiy fazilatlar va innovatsion texnologiyalarni qo'llash qobiliyatiga ega bo'lishi kerak.
2. **Tizimli yondashuv** – ta'lim muassasasi, Mudofaa vazirligi, mahalliy hokimiyatlar va oila hamkorligi.
3. **Vatanparvarlik tarbiyasi** – o'quvchilarni Qurolli Kuchlar safiga tayyorlash orqali milliy g'urur va mas'uliyatni shakllantirish.

Harbiy pedagogikaning asosiy tamoyillari (shaxsiy misol, takrorlash, amaliyot bilan bog'lash)

Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik o'qituvchisida quyidagi kompetensiyalarni talab qiladi: Nazariy bilimlar (harbiy huquq, Qurolli Kuchlar tuzilishi, zamonaviy qurol-aslahalarni bilish). Metodik ko'nikmalar (dars rejalashtirish, interfaol usullar, virtual trenajorlar). Tarbiyaviy fazilatlar (o'quvchilarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, psixologik tayyorgarlik).

Oliy ta'limda "Chaqiriqqacha harbiy ta'lim" yo'nalishi bo'yicha tayyorgarlik Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti, Farg'ona davlat universiteti va Buxoro davlat pedagogika instituti harbiy ta'lim fakultetlarida amalga oshiriladi. Bu yerda talabalar "Chaqiruvga qadar harbiy ta'limni tashkil etish va uning metodikasi" fanini o'rganadilar, davlat imtihoniga tayyorlanadilar.

O'qituvchilarni tayyorlash ikki bosqichdan iborat: oliy ta'lim va uzluksiz malaka oshirish. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 08.11.2023-yilda tasdiqlangan 591-sonli qaroriga ko'ra, Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik o'qituvchilari har uch yilda kamida bir marta malaka oshirish kurslariga jalb etiladi. 2024-yildan boshlab malaka oshirish va qayta tayyorlash harbiy ta'lim fakultetlarida tashkil etila boshlandi.

Tayyorgarlik dasturida nazariy (ma'ruzalar), amaliy (trenajorlar, dala mashg'ulotlari) va nazorat (test, imtihon) shakllari qo'llaniladi. Bu borada zamonaviy talab virtual ta'lim texnologiyalari (elektron darsliklar, 3D-simulyatorlar, video-ma'ruzalar)dan foydalanishdan iborat.

Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik o'qituvchilarini tayyorlash metodikasi quyidagi prinsiplarga asoslanadi:

1. **Modullik** – o'quv dasturi harbiy ish asoslari, otish tayyorgarligi, fuqaro muhofazasi, tibbiy bilim va jismoniy tayyorgarlik modullaridan iborat.

2. **Interfaollik** – o'quvchilar bilan interfaol darslar, guruhli mashg'ulotlar, rolli o'yinlar.
3. **Amaliyotga yo'naltirilganlik** – maktab sharoitida o'quv qurollari (o'quv avtomati, granatalar, pnevmatik miltiqlar) bilan mashg'ulotlar rejalashtirish va olib borish.
4. **Innovatsiyalar** – virtual jangovar trenajorlar, bulutli texnologiyalar va multimedia vositalaridan foydalanish.

O'qituvchi tayyorgarligida quyidagi usullar qo'llaniladi: seminarlar, amaliy mashg'ulotlar, dala-o'quv yig'inlari, mustaqil ishlar. Malaka oshirishda tasdiqlangan dastur asosida umumkasbiy va mutaxassislik fanlari o'qitiladi.

XULOSA

Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fani o'qituvchilarini tayyorlash – bu nafaqat pedagogik, balki davlat ahamiyatiga molik vazifa. Nazariy asoslar va metodik yondashuvlarni to'g'ri qo'llash orqali yoshlarimizni harbiy xizmatga va Vatan himoyasiga tayyorlash sifatini oshirish mumkin. 2023–2024-yillarda qabul qilingan qarorlar tizimni yangi bosqichga olib chiqmoqda. Ammo doimiy takomillashtirish, innovatsiyalar va malaka oshirish zarur. Ushbu yo'nalishdagi ishlar O'zbekiston Qurolli Kuchlarining jangovar shayligini va yoshlarning vatanparvarligini yanada mustahkamlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 15-noyabrdagi PQ-393-sonli "O'quvchi-yoshlarni chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorlash tizimini yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarori.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 8-noyabrdagi 591-sonli "Ta'lim muassasalarida chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlikni tashkil etish tartibi to'g'risida"gi Qarori.
3. O'zbekiston Respublikasi "Umumiy harbiy majburiyat va harbiy xizmat to'g'risida"gi Qonuni (2023-yilgi o'zgartirishlar bilan).
4. O'zbekiston Respublikasi uzluksiz ta'lim milliy o'quv dasturlari. Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fani bo'yicha dastur (Ta'lim sifatini nazorat qilish davlat inspeksiyasi, 2021).
5. O'zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligi va Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligining chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fani o'quv-moddiy bazasini 2024–2028 yillarda mustahkamlash dasturi (591-son qaror ilovasi).
6. "Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik": 10-sinf uchun darslik/ Mamadaliyev Ulug'bek, Uzoqov Akrom, Sotvoldiyev Abdulxoshim, Jalilov Nodirjon; Abdug'aniyev Shahobiddin.– Toshkent: "G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi", 2025. – 192 b.
7. "Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik": 11-sinf uchun darslik/ U.O.Mamadaliyev, A.A.Uzoqov, A.Y.Sotvoldiyev, N.A.Jalilov. – Toshkent: Respublika ta'lim markazi, 2025. – 160 b.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.